

En praktisk Form for Afmærkning af nye Grave.

Enhver kender sikkert til den Vanskelighed, der er forbunden med at finde en ny Grav paa en Kirkegaard, – især er det vanskeligt, naar man ikke selv har været med til Begravelsen, og især er det svært paa Hovedstadens og de andre Byers store Kirkegaarde, hvor der til Stadighed er en Mængde nye Grave. Lad være, at selve Orienteringen alene kan volde sin Vanskelighed, men selv om man altsaa nok ved, hvor paa Lag den paagældende Grav findes, saa kan det alligevel nok passere, at det er svært at finde den rigtige Række. Og i Rækken er der saa og saa mange nye Grave med mere eller mindre friske eller visne Kranse, der melder om Børns, Svigerbørns og Børnebørns eller Søkendes Kranse, men sjældent bringer Navnet paa den Afdøde. Og kender man ikke det Nummer, som findes afmærket paa Graven, kan det altsammen ikke hjælpe.

82.

Ganske anderledes i de smaa Sogne paa Land og i By, hvor der kun forekommer en Begravelse i Ny og Næ, – en om Maaneden eller saa. Der er det ikke vanskeligt at finde den nye Grav, og Orienteringen paa Kirkegaarden er ikke svær. Hvor mærkeligt da, at det netop er paa saadanne smaa Kirkegaarde, at man har fundet paa at afmærke Gravene tydeligere end noget andet Sted.

Metoden er kendt fra Landsbykirkegaardene omkring Køge, og den bestaar i dette, at der straks efter Begravelsen opsættes et lille Trækors paa ca. 50 cm, og paa dette er paa en Træplade malet den Afdødes Navn samt Fødsels- og Dødsdata. Det hosstaaende Billede viser tydeligt, hvorledes det praktiseres, og Korset staar mellem Kransene, til der rejses et Gravmæle. Naar dette er rejst, stilles Mærket bag dette – og gør derved Nytte ved ogsaa at vise Navnet til den anden Side. Kommer der ingen Gravmæle, ja saa faar Korset stadig Lov at staa paa Graven, og saa har den Afdøde da altsaa alligevel faaet sig et „Minde“.

Denne Skik fortjener langt større Udbredelse, end den har. Den er smuk, og den er praktisk. De store Kirkegaardes Ledelse har her noget at lære af de smaa.

Om Vedligeholdelse og Gravmæler. Af Stenhuggermester H. P. Hansen Glem.

Hvem der (som undertegnede) i den sidste Menneskealder til Stadighed har færdedes paa mange Kirkegaarde, glæder sig i Dag over at se de store Fremskridt, der i de sidste ca. 15 Aar er sket paa vore Kirkegaarde, særlig paa Landet. Mange Steder er der sket en stærk tiltrængt Regulering af Gravstederne, og næsten overalt er man inde paa at holde selve Gravstederne i god Orden med Renholdelse og Plantning.

82. Mærke for nye Gravsteder paa Egby Kirkegaard, Ll. Skensved.

Foto: J. Th. 1936.

Det er et glædeligt Tidens Tegn, at dette er gaaet op for de fleste, eftersom Kirkegaarden rummer saa rige Minder for os alle.

Men en Ting maa der peges paa, som man mange Steder ikke er opmærksom paa, det er Monumenterne paa Gravstederne. Hvor der ikke er solide Fundamenter under dem, er de (efterhaanden som Jorden synker sammen under dem) tilbøjelige til at hælde, – det skæmmer altid et Gravsted, naar Monumentet staar skævt, – derfor bør dette rettes samtidig med den øvrige Vedligeholdelse af Gravstedet.

Ligeledes ser man ofte paa et ellers velholdt Gravsted, at Inskriptionen paa en Gravsten næsten er ulæselig, fordi Inskriptionsfladen er snavset – denne bør (ligesom det øvrige paa Gravstedet) vedligeholdes, og i det mindste renholdes. Arbejdet hermed er i Reglen en Bagatel i Sammenligning med det øvrige Arbejde paa Gravstedet, idet denne Rensning kun skal foretages en Gang hvert Foraar; er det en poleret Gravsten, kan det gøres paa et Øjeblik med en blød Klud eller Børste og rent Vand, og er det en ru Sten, kan Rensningen foretages med en almindelig Skurebørste og rent Vand. Man skal beskytte Inskriptionen under Rensningen ved ikke at skure eller gnide paa den; Snavset i Bogstaverne kan altid blødes af, forudsat at det ikke er Mosdannelser, der af Solen er brændt fast.

Det er en Misforstaaelse, naar man tror, der skal Syre til for at rense en Sten – det maa man aldrig bruge, da det altid ødelægger. Om de øvrige Flader paa et Monument skal holdes rene, er en Smagsag, hvorom der ikke skal diskuteres, – den Patina, Tiden sætter paa et Monument, kan ofte være meget smuk. En Betingelse for, at Inskriptionerne altid er lette at holde læselige, er, at disse er dybt indhuggede eller stærkt fremhævede paa Stenen.

Skal Inskriptionen opfyldes eller males, er Sommerens varme Tid bedst egnet hertil, og vil man være sikker paa, at dette Arbejde bliver udført rigtigt og med det bedste Materiale, bør man lade det udføre af en Monumentforretning, der altid vil være interesseret i at yde det rigtige Arbejde. Naar dette bemærkes, har det sin Grund i, at der saa at sige overalt i Landet er Folk, der rejser omkring og fusker med dette Arbejde og anvender daarligt Materiale, – naar det saa viser sig, at Arbejdet ikke svarer til Hensigten, kan man aldrig finde Manden.

Om disse faa Bemærkninger maatte bidrage til, at flere og flere tager denne Opgave op paa vore Kirkegaarde, da vilde vi være naaet endnu et Skridt videre i Retning af at gøre vore Kirkegaarde til de hyggelige Mindelunde, som de bør være.

83.

83. Forglemmigej som Underbund for hvide Tulipaner (jfr. Teksten S. 48).